

Nr 121.

Av herr **Bergman m. fl.**, *angående utredning om skärpt lagstiftning till förhindrande av sådana olycksfall vid motortrafik, vilka föranledas genom förtäring av starka drycker.*

Vid upprepade tillfällen har inom riksdagen framställning gjorts om skärpt lagstiftning till förhindrande av olycksfall vid motortrafik, föranledda genom förtäring av starka drycker, som bekant en av de vanligaste orsakerna till de talrika bilolyckorna i vårt land.

Fullkomligt oberoende av olika åsikter i alkoholfrågan äro såväl läkare som andra sakkunniga auktoriteter ense därom att redan ett förtärande av så minimala alkoholkvantiteter att intet yttre symptom på någon som helst rusverkan visar sig, äro fullt tillräckliga att påverka hjärnans och nervsystemets komplicerade mekanism till försvagande av den klara uppfattningen, det säkra och lugna omdömet, uppmärksamheten och iakttagelseförmågan samt förmågan av ögonblicklig och dock övervägd handling i en kritisk situation där liv och död kunna bero på sekundsnabbt ingripande. Denna omärkliga och just därför så mycket mer farliga påverkan är icke ens märkbar för den påverkade själv. Det ligger tvärtom i detta slags alkoholverkans natur, att den genom en lätt bedövning i vissa avseenden av hjärnan och nervsystemet stundom framkallar den rakt motsatta men fullkomligt falska känslan av stegrad prestationsförmåga hos den som förtärt alkohol.

Den nu gällande lagen har så till vida tagit hänsyn till dessa obestridda förhållanden, att den fordrar av varje motorförare, att han icke får vara »så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar» (i en tidigare periods formulering hette det att han ej fick vara »synbart berörd»), men en var torde inse huru mångtydig och utlämnad åt olika bedömares godtycke den nuvarande bestämmelsen det oaktat är. Man har icke heller oss veterligen iakttagit någon väsentlig minskning av olycksfallsfaran efter denna vaga bestämmelses införande.

I ett mycket uppmärksammat år 1932 hållet föredrag i denna fråga erinrade borgmästare Fant i Stockholm bland annat om ett i pressen kort förut offentliggjort meddelande från Stockholms polismästare, vari denne konstaterar, att många dödsolyckor, som inträffat i Stockholm under år 1931, måste skrivas på alkoholpåverkade bilisters konto och att de övriga bilolyckorna och förseelserna, där spriten spelat en roll, uppgått till närmare 400 (detta enbart i Stockholm). Hr Fant tillade därefter:

»Till någon ledning vid bedömning av frågan, i vad mån alkohelpåverkan hos förare varit bidragande orsak till bilolyckor, förtjänar observeras, att över 70 procent av de till ett antal av omkring 5,800 uppgående körkortsindragningarna helt eller delvis föranletts av vederbörandes onykterhet.» (Siffrorna äro meddelade i en av de motorfordonssakkunniga åberopad officiell statistik, gällande den senaste i statistiken kända femårsperioden). »De 70 procenten, är det inte en allvarlig varningstavla, fläckad av oskyldiga människors blod?»

Så långt borgmästare Fant. Observera, att dessa 70 procent gälla endast »onykterhet». Om även den icke påtagliga påverkan, varom nyss talades, som också i så många fall berövar föraren hans fulla herravälde över sitt handlings sätt i kritiska ögonblick, hade kunnat statistiskt registreras, hur stor skulle månen då procenten ha varit? I varje fall större än det redan skrämmande talet 70.

Borgmästare Fant var ingalunda blind för detta förhållande. Han redogör nämligen längre fram i sitt uttalande för resultatet av de vetenskapliga undersökningarna, vilka summeras sålunda:

»Alkoholmängder, som i allmänhet betraktas som mycket måttliga, ha i regel ett ofördelaktigt inflytande på förmågan att föra motorfordon och därvid bemästra uppkommande kritiska situationer. Sådana måttliga alkoholmängder utöva nämligen en fördröjande inverkan såväl på de s. k. reflexrörelserna, som äga rum ofrivilligt, som på viljerörelserna. Och även om förarens omdömesförmåga ej blivit nedsatt, så har denna relativt måttliga alkoholförtäring medfört en minskning i den snabbhet, varmed eljes sinnesintrycken förmedlas till handling, till rörelse; och då det oftast beror på bråkdelen av en sekund, om en olycka skall kunna avvärijas, bör det stå klart för var och en, hur viktigt det är att föraren icke alls är påverkad av alkohol. — Eftersom alkohelpåverkan kvarstår viss tid, vanligen flera timmar efter förtäringen, bör den som sätter sig vid ratten helst icke inmundiga någon alkohol under de närmaste timmarna dessförinnan; han får inte ha alkohol i kroppen. Han må i sådant fall välja mellan spriten och bilen. På yrkeschauffören, som skall vara beredd att när som helst inrycka till tjänstgöring, bör man i regel ställa det kravet, att han helt avstår från bruket av alkohol.» — — — »Jag ställer mig tvivlande till möjligheten att utan ytterligare skärpning av lagbestämmelserna vinna verkligt effektiv rättelse i dessa förhållanden.» Herr Fant föreslog därför »straffansvar och påföljd av körkortsindragning för förare, som under viss tid före färdens anträdande eller under densamma förtärt alkohol.»

I Norge gälla bestämmelser av denna art och hava där befunnits ända målsenliga. I England straffas en motorförare, som förorsakat trafikolycka efter att ha förtärt starka drycker, med fängelse.

Man har i Sverige stundom mött den invändningen mot sådan lagstiftning, att bevisningen skulle bli svår. Men en var torde väl inse, att det är

lättare att bevisa att en person inom viss tid över huvud förtärt starka drycker än att bevisa, att han varit »så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej ha ägt nödigt herravälde över sina handlingar». Även om blodprovsmetoden användes, är den förra bevisningen givetvis lättare än den senare.

En annan invändning är den, att efterlevnaden av en sådan lagligen ålagd avhållsamhet som den norska och den av borgmästare Fant förordade skulle vara omöjlig att kontrollera. Härpå svaras, att tillämpningen väl i praxis skulle bli den, att det, när en olycka inträffat, undersöktes, om alkohol viss tid förut förtärts och, om så vore fallet, strängt straff därför utmättes. En sådan praxis skulle bättre än den nuvarande småningom bidra till att förmå bilförare att hålla sig på den säkra sidan genom att icke förtära alkohol.

Under hänvisning till vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t med beaktande av här anförda synpunkter täcktes låta utreda frågan om behovet av skärpt lagstiftning till förhindrande av sådana olycksfall vid motortrafik, vilka föranledas genom förtäring av starka drycker, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 21 januari 1933.

J. Bergman.

Robert Johansson-Dahr.

Oscar Ericson.

C. A. Carlsson.
